



# La primera pel·lícula

**"La primera pel·lícula de la qual tinc un record bastant precís, la vaig veure a París l'any 1947 i no es tractava precisament d'una història de ficció: era un documental sobre el procés de Nuremberg. Aquest es pot dir que va ser el meu bateig com a espectador cinematogràfic."**

**A**quest matí m'ha trucat un company demanant-me unes ratlles per a un diari barceloní sobre la primera pel·lícula que vaig veure. Segons sembla, aquest diari pensa dedicar al llarg de l'any –l'any del centenari del cinema– un munt de pàgines sobre aquest art, el setè, segons diuen, que ens ha marcat a tots els qui hem tingut la sort o la desgràcia, mai se sap, de néixer amb ell, en aquest segle vint que estem a punt d'acomodar. Tots, més o menys allunyats en el temps del seu bressol; tots, vells, grans i no tan grans, tots hem estat marcats, enlluernats per la màgia del cinema.

Doncs bé, no recordo, li vaig dir al company, quina va ser la primera pel·lícula que vaig veure, ni on, en quin cinema ni en quina ciutat. Suposo qua hauria de ser Barcelona, al començament dels anys quaranta, en tornar de França. El més probable és que fos una pel·lícula d'en Charlot o d'en Donald, l'ànec de Walt Disney, i el cinema podia haver estat perfectament el Publi o un altre cinema on fessin programes per criatures.

Del cinema que podia veure a la meua infantesa barcelonina, abans de complir els vuit o nou anys (1947), el que més recordo són els cinemes de barri (Sarrià, Sant Gervasi, Gràcia), avui tots desapareguts: el Murillo (el Spring, rebatejat pels nacionals en acabar la guerra civil), l'Adriano, el Roxy... recordo sobretot les olors i els sorolls. Recordo també algunes imatges: el rostre de Boris Karlof o de Charles Laughton (el Quasimodo de Notre-Dame) i algun episodi de *Los tambores de Fu-Man-Chu*. Però una pel·lícula sencera que m'hagués frapat, no en recordo cap.

La primera pel·lícula de la qual tinc un record bastant precís, la vaig veure a París l'any 1947 i no es tractava precisament d'una història de ficció: era un documental sobre el procés de Nuremberg. Aquest es pot dir que va ser el meu bateig com a espectador cinematogràfic. Allí vaig veure per primera vegada els tristament famosos forns crematoris i les muntanyes de cadàvers; els nens com jo, solament amb la pell i els ossos, amb aquells ulls grans i negres que semblava que et miraven. Són unes imatges que no he oblidat mai més, com no he oblidat els cossos dels grans responsables d'aquella monstruositat penjant d'una corda.

Després de veure aquest reportatge, la meua mare em va dur a veure la primera pel·lícula "d'autor" de què guardo un record: *Paisà*, de Roberto Rossellini. La vaig tornar a veure

30 anys després i haig de dir que la recordava quasi bé tota, sobretot l'últim episodi, el dels partisans assassinats, ofegats a les aigües del Po. Com es pot comprovar, el meu bateig cinematogràfic no va ser gaire agradable, però després d'aquella experiència parisenca haig de confessar que la meua vida d'espectador cinematogràfic ha estat d'una normalitat absoluta: m'he empassat centenars de *westerns*, de comèdies musicals, de melodrames, de pel·lícules de lladres i serenos... com qualsevol altre mortal.

El cinema que més he vist i que més m'ha entusiasmat ha estat, és clar, el cinema dels nord-americans (encara que molts dels directors i actors no ho fossin de naixença). Si hagués d'esmentar les deu millors pel·lícules que he vist, és innegable que sis o set serien films ianquis. Després d'aquest cinema, el que més he seguit, amb força interès, ha estat l'italià, concretament el neorealisme italià, i el francès, l'anomenada Nouvelle Vague.

La Nouvelle Vague, que sorgeix a França a finals dels anys 50 –*Les quatre cents coups* de Truffaut, és de 1959– coincideix, si fa, no fa amb la meua època de cinèfil militant, quan descobreixo les revistes de cine –*Cahiers du Cinema*– i la Cinemathèque, al soterrani de l'École Normale, a la Rue d'Ulm de París. Amb els *Cahiers* –i abans amb el setmanari *Arts*, on col·laboraven alguns dels membres de la Nouvelle Vague– vaig aprendre a veure el cinema d'una determinada manera, menys ingènua, més intel·ligent de com me'l mirava abans. També em van ajudar a descobrir un cert cinema nord-americà que desconeixia o al qual no havia sabut donar la importància que tenia.

Sobre aquell cinema dels *Cahiers*, de la Nouvelle Vague i del soterrani de la Rue d'Ulm, he fullejat aquests dies algunes de les prop de mil pàgines del llibre recentment publicat per Jean-Michel Frodon, *L'Âge moderne du cinéma français* (Flammarion, París 1995, 195,00 FF). Es pot estar o no d'acord amb el punt de vista del crític de *Le Monde*, però el fet és que un no es pot sentir indiferent quan repassa el cinema d'aquells anys. 1959: primers films de Chabrol, Franju, Mocky, Resnais, Truffaut. 1960: primers films de De Broca, Enrico, Sautet, Godard. 1961: primers films de Becker, Demy, Le-louch, Rivette, Rossif... **Joan de Sagarra**